

Sóc Trăng (tỉnh Hậu Giang).

*/ **Tỉnh Hậu Giang** nằm trên bờ phía nam sông Hậu, bên dưới tỉnh An Giang, đối bờ với tỉnh Cửu Long. + **Xưa kia nơi này** hoang vu, chỉ mới được khai khẩn từ năm Mậu Dần (1758) (thời *chúa Nguyễn Phúc Khoát*). + **Phía bắc, bên kia sông Hậu là tỉnh Cửu Long**; phía tây giáp tỉnh An Giang và tỉnh Kiên Giang; phía nam giáp tỉnh Minh Hải; phía đông là biển Nam Hải. + **Chiều dọc** tính theo sông Hậu dài 140km; chiều ngang, phía trên 30km, phía biển 65km.

*/ **Đời vua Minh Mạng**, Cần Thơ và Sóc Trăng là hai vùng đất thuộc các huyện Phong Phú, Vàm Ba, phủ Bãi Sàu (tỉnh An Giang).

*/ **Năm Bính Tý (1876)** (*Tự Đức 29*), quân Pháp phân chia toàn bộ Nam Kỳ thành bốn khu vực hành chính (Sài Gòn, Mỹ Tho, Vĩnh Long, Bát Xắc.) + **Cần Thơ và Sóc Trăng** bấy giờ là 2 trong 6 tiểu khu của khu vực Bát Xắc.

*/ **Năm Kỷ Hợi (1899)** (thời *thực dân cai trị*), Pháp đổi "*tiểu khu*" thành "*tỉnh*"; + **Cần Thơ và Sóc Trăng** trở thành *Tỉnh* từ đó.

*/ **Sau 30/4/1975**, Tỉnh Hậu Giang gồm hai tỉnh Cần Thơ và Sóc Trăng cũ hợp thành, có một thành phố tỉnh lỵ (*Cần Thơ*) và một thị xã (*Sóc Trăng*); 12 huyện (*Thốt Nốt, Ô Môn, Châu Thành, Phụng Hiệp, Mỹ Tú, Thạnh Trị, Long Mỹ, Vị Thanh, Long Phú, Kế Sách, Mỹ Xuyên, Vĩnh Châu*) và 125 xã.

*/ **Là một tỉnh hoàn toàn đồng bằng**, dọc theo sông Hậu là một giồng đất khá cao, còn vào trong chỉ toàn đất thấp; vì vậy Hậu Giang phải cần có nhiều kênh để thoát nước. Phía tây có các kênh Thốt Nốt, Ô Môn, Xà No đưa nước ra sông Cái Lớn, vùng Rạch Giá. + **Phía đông** có các kênh Long Mỹ, Phụng Hiệp, Phú Hữu. + **Thêm hai kênh ngang**, nối liền tất cả các kênh nói trên. + **Các thị xã**, thị trấn cũng là những nơi gặp nhau của các kênh rạch.

*/ **Đường bộ chính** của Tỉnh là quốc lộ 1 (xưa là Quốc lộ 4), đi từ Sài Gòn qua ngã ba Trung Lương (Mỹ Tho), Vĩnh Long, đến thành phố Cần Thơ, 166km; đi thị xã Sóc Trăng, 230km; và đến thị xã Bạc Liêu, 280km.

*/ **Đường thủy** là sông Hậu. Cảng Cần Thơ to, có thể nhận những tàu biển lớn. + **Ngoài ra** các kênh rạch chằng chịt Tỉnh, dùng thuyền đi đâu cũng tiện. + **Phụng Hiệp** là một "ngã bầy"

đường kênh, từ đó có thể đi Cà Mau, Sóc Trăng, Rạch Giá, Hà Tiên, ra sông Hậu, sông Tiền, đến Sài Gòn.

*/ **Hậu Giang** đông dân cư, lại có nhiều ruộng đồng nhất VN. + **Đất đai màu mỡ**, trồng lúa tốt. + **Dân cư** chuyên làm nông, làm vườn, trồng các cây ăn quả. + **Chăn nuôi** cũng rất phát đạt, nhất là nuôi lợn, nuôi vịt.

*/ **Thị xã Sóc Trăng** là một trung tâm lúa gạo, nằm cách bờ sông Hậu 20km ngay ở chỗ gặp gỡ của nhiều kênh lạch. + **Đất vùng này** gồm toàn những giồng, từng đợt từng đợt tiếp nối nhau. + **Giồng có cây to**, bên dưới là đồng lúa. + **Trong thị xã có nhiều người Khờ Me** sinh sống và có nhiều chùa chiền Campuchia.

*/ **Địa danh Sóc Trăng** nảy sinh từ tiếng Khmer ("*Srock Khleang*" nghĩa là "*Xứ Có Kho Bạc*"). + **Cùng với Trà Vinh**, Sóc Trăng là tỉnh có đông người Khmer cư ngụ nhất. + **Ngay trong thành phố** cũng có nhiều chùa Khmer đẹp. Tỉnh cả tỉnh Sóc Trăng có trên 90 chùa Khmer. + **Tại đây cũng có nhiều người Triều Châu sinh sống**. "*Hia*" (anh), "*ché*" (chị), "*quí*" (tôi) là cách gọi khá quen thuộc ở đây. + **Yếu tố đa sắc tộc** này cũng được tìm thấy rất rõ qua các món ăn đặc sản của Sóc Trăng.

DI TÍCH:

*/ **Sóc Trăng** có rất nhiều chùa chiền của người Việt và người Kh'mer. Đơn cử vài ngôi chùa Khmer nổi tiếng ở Sóc Trăng.

*/ **Chùa Ông Bôn**, *chính thực là Hòa An Hội quán, một miếu nhỏ nhưng xây dựng rất tinh xảo, tuổi đời đã hơn 200 năm.* + **Mặt tiền** có khắc hai chữ "*Tăng Phước*" với ý nghĩa là gia tăng phước lộc.

*/ **Chùa Khléang**: *nằm ngay trung tâm thành phố Sóc Trăng, được khởi dựng từ thế kỷ 16, lúc đó còn bằng gỗ lá; vào đầu thế kỷ 20 được trùng tu lại như hiện giờ.* + **Địa danh Srock Khleang** (sau này đọc là Sóc Trăng) bắt nguồn từ tên gọi ngôi chùa này. + **Chùa có chánh điện**, nhà khách kiểu nhà sàn, các tháp để hài cốt sư sãi và Phật tử. + **Hai bên cửa chánh điện** có hai tượng Yeak là chằng tinh đã được Phật cải hóa, cầm chày bảo vệ chùa. + **Trên cánh cửa chạm hình tiên nữ cầm vũ khí**, đứng trên mình ngựa. Chằng tinh và tiên nữ tương đương với hai ông Thiện, Ác trong các chùa người Việt. + **Nơi khung cửa chạm** mặt thần Reahu hung dữ, hai tay bưng mặt trời hay mặt trăng, chuẩn bị nuốt vào bụng.

*/ **Chùa Đất Sét**: *cách chùa Khléang vài trăm mét, nhỏ, đơn sơ, lợp mái tole, nguyên là nhà ở của người tu tại gia.* + **Chùa chỉ nổi tiếng** khi ông **Ngô Văn Tông**, cư sĩ tại gia, bỗng có đăm mê dùng đất sét nặn tượng. + **Đất sét** được mang về phơi

khô, dùng cối giã thành bột mịn, rây bỏ hết các tạp chất, rể cây, rồi trộn với bột nhang và ô được để nặn tượng. + **Cho đến ngày chết** vào năm 1970, trong 42 năm liền, ông chỉ nặn tượng, công trình suốt đời tạo nên kết quả trên một ngàn bức tượng Phật, Ngọc Hoàng, Khổng Tử, Lão Tử, thú vật, bảo tháp... được thành hình. + **Chùa còn giữ kỷ lục** về đèn sáp. Hai ngọn nến cao 1m6, đường kính 1m, nặng 200kg đốt liên tục từ khi ông mất, đến nay chỉ mới cháy hết một nửa.

*/ **Chùa La Hán**: Ở cổng vào có khắc ba chữ La Hán Đàn. + **Chính điện** là tòa nhà cao 3 tầng, nơi mặt tiền mỗi tầng có treo một tấm hoành phi lớn nói lên tính chất vừa Phật vừa Lão: "Tung Quán Bốn Phương", "Vĩnh Thiên Tự" "La Hán Đàn". + **Trong điện**, trước thờ Phật, sau thờ Thái Thượng Lão Quân. + **Khoảng sân rất rộng** phía trước giống như một công viên với nhiều kiến trúc như nhà bát quái, hai bên có đặt tượng rồng tượng phượng rất lớn. + **Phía sau cùng** là ngôi đình, kiến trúc theo kiểu lâu đài, có cửa nhưng chỉ là cửa giả. + **Phía trong lâu đài**, nơi không ai vào được, cây cỏ chỉ để cho mọc tự nhiên.

*/ **Chùa Dơi**: tên chính thức là Sê-Rây-Tê-Chô-Ma-Ha-Túp, còn gọi là Mã Tộc. + **Mái chùa** lát những viên ngói nhiều màu đặc biệt. + **Chùa nổi tiếng nhờ đàn dơi** đông đảo chọn khoảng rừng mấy mẫu của chùa làm nơi trú ngụ. + **Đây là loài dơi chuyên ăn trái cây**, con lớn nặng đến 1kg, sải cánh rộng đến 1m5. Ban ngày chúng xếp cánh lại, ngủ tòng teng trên cây; ban đêm chúng bay đi kiếm ăn nhưng không bao giờ đụng đến trái cây mọc trong chùa. + **Thịt dơi là món nhậu** rất đặc biệt và đàn dơi hình như cũng biết điều đó nên chúng chỉ ngủ trong vòng rào chùa mà không con nào héo lánh qua các nhà chung quanh. + **Trong khoảng vườn** sau của chùa còn có vài ngôi mộ heo do bởi người Khmer kiêng không nuôi heo có năm móng. + **Cho nên khi gặp** con heo như vậy, họ đem đến gửi chùa nuôi cho đến khi heo hưởng thọ, chết được đem chôn, xây mộ lớn đàng hoàng, trên bia có vẽ chân dung chú heo đang an nghỉ.

*/ **Chùa Chén Kiểu** đẹp, nằm sát Quốc Lộ 1A hướng đi Bạc Liêu, cách Sóc Trăng 7 cây số. + **Chùa tên thật** là Sa Lôn, nhưng từ kiểu trang trí các đĩa men trên vách mà chùa có tên là Chén Kiểu.

*

**

Lưu diễn Sóc Trăng (tỉnh Hậu Giang), thứ Năm 14/4/1977.

Qua Sóc Trăng, thấy tâm hồn bình tĩnh trở lại. Nổi rung cảm sống dậy theo cảnh trí tuyệt vời của tỉnh lỵ hôm nay. Thú vị một điều là mỗi đêm sau khi tan hát, tôi cùng anh Thanh và vài người bạn kéo nhau đi uống rượu. Một quán nhỏ tôi tàn dưng trên bờ sông đối diện

rạp hát Nguyễn Văn Kiêng có vài chiếc bàn con, ngọn đèn mù mù và những chung rượu thuốc, rượu đế với vài món mỗi đơn giản... Một thế giới về đêm đang bắt đầu nhịp sống ... Tất cả những điều này đã làm dậy lên trong trái tim nghệ sĩ của tôi một niềm kỳ quặc say mê. Khoảng thời gian của tâm hồn, thời gian của quỷ ma và thiên thần dặt tay nhau nhảy múa, của điều Ác và điều Thiện đối mặt nhau trong một cái cười hoan lạc, của sự dịu dàng êm ái bùng dậy trong tâm tư điên loạn tuyệt vọng riêng tôi.

Dưới bóng tối âm u chỉ còn độc nhất một ngọn đèn dầu, chai rượu và hai người bạn, tôi nhớ lại thật nhiều những câu chuyện ngày xưa vẫn nghe Nguyễn nói. Trong đầu, hơi men càng thắm thì tôi lại càng nhận ra trong mình cái bản chất Kinh Kha phóng dật! Lại thấy yêu cuộc đời mãnh liệt! Yêu thế nhân và yêu cả không gian khi ấy. Cũng như đầu đó, nỗi buồn lan rộng khi hồi tưởng lại những ngày xưa, kỷ niệm các buổi rượu khuya thế này cũng đã là một phần *làm nên* máu huyết cho tôi.

*Thà cứ ở đây ngồi giữa chợ
Uống say rồi gọi cô nhân ơi !...*

□

Sóc Trăng, thứ Sáu 15/4/1977

Có một nỗi xúc động bất ngờ đưa đến đêm nay. Tôi gặp anh Trung, một người bạn nhạc sĩ chơi trống trong ban nhạc anh Ngọc ở Nha Trang Hôtel dạo trước. Và nghe anh nhắc lại:

“Anh Ngọc là một người bạn thật tốt, thật nghệ sĩ. Có những đêm đã khuya, anh cho ngưng cả ban nhạc rồi một mình anh dạo *piano* qua đủ các điệu trên chỉ một bản nhạc *Nocturne No. 9* của Chopin. Cái dáng anh gầy gầy, điều thuốc gắn trên môi, đôi mắt neho neho và mười ngón tay chạy dài trên hàng phím...?”

Trái tim tôi bóp thắt rồi rã. Đây cũng *chính xác* là điều tôi từng nhìn và nghe thấy được trên sân khấu Duy Tân năm cũ.

Ôi! Tại sao tôi lại để mất đi cái hình ảnh tuyệt diệu ấy?

Tại sao? Tại sao?

□

Sóc Trăng, thứ Bảy 16/4/1977

Đêm nào sau khi tan hát chúng tôi cũng đi uống rượu. Tôi uống cảm giác của không gian và thời gian nhiều hơn là uống rượu. Và trong cuộc rượu một đêm, tranh luận với anh Thanh về vấn đề bất công của xã hội. Người bạn không nhận những ý nghĩ của tôi là đúng, nhân danh cái kinh nghiệm già dặn mà bảo: “*Chẳng ích lợi gì nếu nói lên tiếng nói bênh vực quyền lợi những kẻ yếu thế, trái lại chỉ nên nhắm mắt ngoảnh tai trước tất cả mọi thứ chung quanh là hơn.*”

Tôi thì hoàn toàn chống lại ý anh.

Kể cũng kỳ thật! Tôi đâu có ý đồ muốn xây dựng lại một xã hội nhỏ trong sạch tốt đẹp, điển hình qua đoàn hát đang cộng tác; vậy mà luôn luôn vẫn nghe đau khổ và dễ dàng nổi giận trước những bất công bản thủ đồ lên đầu nhóm công nhân mà tôi nhìn thấy. Đồng thời nổi sung sướng lan mạnh trong tim khi nhận ra mình vẫn còn "*là mình*" cho dù với biết bao thăng trầm thay đổi. Vẫn yêu cái Đẹp cuộc đời trong nỗi nhận thức thông minh được mặt trái xấu xa của nó. Tình cảm này trong tâm thân mảnh dẻ đã vượt cao hơn của người bạn tôi. Kết luận câu chuyện với anh, tôi khẳng định:

"Dù vẫn biết '*Có đốt đuốc đi giữa ban ngày cũng không tìm ra cái Đẹp trọn vẹn*' nhưng không vì vậy mà em đánh mất đi điều say mê và đi tìm ấy. Cho đến cuối đời, em biết mình sẽ không làm được như lời anh khuyên bảo, bởi vì sẽ không thể nào nhắm mắt ngơ tai được trước Cuộc Đời như một nhà tu."

□